Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JUSSI LUOMA & EMILIA VILJANEN

PORIN SININAUHAN HELPPI-KAHVILAN TERVEYSNEUVONNAN ASIAKASLÄHTÖINEN TOIMINNAN KEHITYS

HOITOTYÖN KOULUTUSOHJELMA
2020

Luoma, Jussi
Viljanen, Emilia

Opinnäytetyö, AMK

Toukokuu 2020

Sivumäärä
24

Julkaisun kieli
Suomi

Julkaisun nimi
Porin Sininauhan Helppi-kahvilan terveysneuvonnan asiakaslähtöinen toiminnan kehitys

Tutkinto-ohjelma
Hoitotyö

Tiivistelmä
Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata Helppi-kahvilan käyttäjien ajatuksia terveysneuvonnasta ja Helppi-kahvilan toiminnan kehittämisestä. Tavoitteena oli löytää hyviä ja toimivia kehitysehdotuksia, jotka parantaisivat Helppi-kahvilan toimintaa asiakkaita hyödyttäväksi.

Opinnäytetyö suoritettiin yhteistyössä Porin Sininauhan kanssa. Toteutimme tutkimuksen kahtena eri kahvilan aukiolopäivänä. Haastattelut toteutettiin kyselylomakkeen avulla käyttäen puolistrukturoitua haastattelua. Haastatteluihin osallistui yhteensä 12 asiakasta (n=12). Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Haastattelut analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysi menetelmällä. Opinnäytetyö aloitettiin keväällä 2019 ja saatiin päätökseen keväällä 2020.

Haastattelujen tulosten perusteella tehtiin johtopäätöksiä, joista käy ilmi asiakkaiden olevan tyytyväisiä ja arvostavan nykyistä toimintaa. Kehitysehdotuksia nousi, osasta vastauksista, joita olivat muun muassa lisäkeskustelumahdollisuudet, yhteiset ulkoaktiviteetit ja pistoapu. Opinnäytetyö ja ilmenneet tulokset siirtyvät Helppi-kahvilan vastaavalle aluekoordinaattori Iida Koskiselle ja hän voi kehittää ehdotuksia parhaaksi näkemällään tavalla.

Asiasanat
Terveysneuvonta, Sininauha, tartuntataudit ja huumausaine

Luoma, Jussi

Viljanen, Emilia

Bachelor's thesis

Satakunta University of Applied Sciences

May 2020

Number of pages

24

Language of publication:

Finnish

Title of publication

Pori´s Sininauha Helppi Cafe´s customer-based development

Degree program in nursing

Abstract

The purpose of our thesis was to investigate the Pori's Helppi Cafe's customer's thoughts and opinions about health counseling and improving activities. The target was to find good and functional ideas of development, which would help Helppi Cafe's operations to become more customer based.

The thesis was done in collaboration with Pori's Sininauha. We executed the study in two separate occasions of Cafe's opening days. The interviews were executed by using forms of structured interview method. In total twelve customers took part to the interviews. We used a qualitative research method. The material gathered by the interviews was analysed by using the content analysis. The thesis began in the spring of 2019 and was finished in the spring of 2020.

We made conclusions based on the results of the interviews that customers are satisfied and appreciate on going operations. The suggestions for improvement arose from some of the responses. These were among other things additional opportunities of discussions, joint outdoor activities, and injection assistance. The thesis and results are sent to Helppi Cafe's corresponding regional coordinator Iida Koskinen for future development the best way she sees fit.

Key words

Healtcounceling, Sininauha, infectious disease and drug substance

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 5
2 HUUMEIDEN KÄYTTÄJIEN TERVEYSNEUVONNAN TAUSTAA 6
2.1 Huumeet ja huumeiden käyttäjä 6
2.2 Terveyden edistäminen ja terveysneuvonta 7
2.3 Haittojen ehkäisy 8
3 HELPPI-KAHVILAN TOIMINTA OSANA TERVEYSNEUVONTAA 10
3.1 Sininauha 10
3.2 Helppi-kahvila toiminta 10
4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET 12
4.1 Kirjallisuuskatsaus 12
4.2 Valitut tutkimukset 13
5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUS ONGELMAT 14
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS 14
6.1 Tutkimus menetelmä 14
6.2 COVID-19 erityisjärjestelyt 15
6.3 Aineiston keruu ja tutkimusjoukko 16
6.4 Aineiston käsittely ja analysointi 16
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET 17
7.1 Toimivat asiat Helppi-kahvilan terveysneuvonnassa asiakkaiden kokemana . 17
7.2 Parannettavat asiat Helppi-kahvilan terveysneuvonnassa asiakkaiden kokemana 18
7.3 Kehitettävät asiat Helppi-kahvilan terveysneuvontaan asiakkaiden kokemana 19
8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET 21
8.1 Johtopäätökset 21
8.3 Pohdinta ja jatkotutkimusaiheet 22
8.4 Eettisyyden ja luottavuuden pohdinta 23
LÄHTEET
LIITTEET

1 JOHDANTO

Helppi-kahvila on Porin Sininauhan ylläpitämä. Se on suonensisäisten huumeiden käyttäjille tarkoitettu matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Helppi toimii yhdessä Porin kaupungin terveysneuvontapisteen kanssa. Helppi-kahvila tarjoaa asiakkailleen terveysneuvontaa, ohjausta, sekä vertaistukea. Helpin yhteisen toiminnan tavoitteena on päihteistä ja päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ja tartuntatautien vähentäminen, sekä käyttäjien syrjäytymisen ehkäiseminen. Heidän tärkein tehtävänänsä on myös kontaktin luominen ja sen ylläpitäminen päihteitä käyttäviin henkilöihin. (Porin kaupungin www-sivut 2020.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Helppi-kahvilan käyttäjien ajatuksia Helppi-kahvilan terveysneuvonnasta sekä terveysneuvonta toiminnan kehittämisestä. Tavoitteena oli löytää hyviä ja toimivia kehitysehdotuksia, jotka parantaisivat Helppi-kahvilan toimintaa asiakkaita hyödyttäväksi.

Päihdehoitotyö on mielenkiintoinen aihealue, joka kiinnosti jollain tasolla molempia tekijöitä. Pääsimme tämän opinnäytetyön ansiosta tutustumaan pieneen osaan siitä käytännön työstä, mitä Sininauhan työntekijät tekevät. Heti alussa olimme mukana Helppi-kahvilassa tutustumassa, millainen paikka todellisuudessa on ja tapasimme siellä myös Helpin asiakkaita. Maailmalla tällä hetkellä vallitsevan poikkeustilanteen vuoksi Helppi-kahvila on tällä hetkellä suljettu, mutta haastattelut saatiin siitä huolimatta toteutettua. Asiakkaat ottivat meidät hyvin vastaan ja olivat innokkaita kertomaan mielipiteitään meidän esittämiin kysymyksiin. Sininauhan työntekijöiden ja vapaaehtoisten työn tärkeys konkretisoitui meille, kun saimme olla täysillä mukana matkassa.

Opinnäytetyön tilaajana on Porin Sininauha. Aiheesta pidettiin palaveri ja mieleinen aihe valittiin yhdessä silloisen Sininauhan vastaavan aluekoordinaattorin Elina Peltosen, sekä aluekoordinaattori Iida Koskisen kanssa.

2 HUUMEIDEN KÄYTTÄJIEN TERVEYSNEUVONNAN TAUSTAA

2.1 Huumeet ja huumeiden käyttäjä

Huumausaineeksi määritetään ne aineet, jotka aiheuttavat niiden keskushermostovaikutuksista johtuvia psyykkisiä muutoksia, käyttäytymisoireita tai mahdollista riippuvuutta. Huumausaineita käytetään nautinnon tai huumauksen saavuttamiseksi ilman hoidollisia tarkoituksia. Huumeiden annostelureittejä on erilaisia, kuten suun kautta, hengitysteiden kautta, nuuskaamalla tai pistämällä. (Joutsa, Kiianmaa 2018, 28)

Huumausaineet perustuvat niiden keskushermostollisiin vaikutuksiin. Toiset huumeet stimuloivat, kuten muun muassa kokaiini ja amfetamiini, ja toiset rauhoittavat tai lamaannuttavat hermostoa, kuten esimerkiksi opioidit, barbituraatit ja bentsodiatsepiinit. Huumeiden vaikutuksen voimakkuus riippuu pääasiallisesti käytetystä määrästä ja annosnopeudesta. Annostelureitti vaikuttaa vahvasti annosnopeuteen. Tästä syystä suonensisäisesti annosteltu huumausaine aiheuttaa vahvemman vaikutuksen kuin sama imeytynyt annos suun kautta nautittuna. (Joutsa, Kiianmaa 2018, 28.)

Huumausaineita käytetään mielihyvän saavuttamiseksi. Toistuva altistuminen luo addiktion, jonka yhteyteen liittyy mielihyvän saaminen huumausaineiden käyttämisestä. Näin syntyy halu päästä samaan mielihyvän tunteeseen, jonka saa huumausaineita käyttämällä. Huumausaineiden tuottamalla mielihyvän tunteella, voidaan peittää elämän epämiellyttäviä tunteita. (Youth against drugs:sin www-sivut 2020.)

Huumausaineiden käyttöön liittyy sosiaalinen riippuvuus. Sillä tarkoitetaan huumausaineiden käytön ympärille rakentuneeseen kaveripiiriin, josta voi olla vaikeaa päästää irti. Huumeiden ostaminen ja hankkiminen voi käyttäjällä johtaa huumevelkoihin ja sitä kautta mahdolliseen rikoskierteeseen. Stimulanttien ja opioidien käyttö johtaa useammin hoitopalvelujen tarpeeseen. (Päihdelinkin www-sivut.) Amfetamii-

ni ja muut stimulantit usein aiheuttavat muun muassa unihäiriöitä, kuumeilua, laihtumista, ahdistuneisuutta, persoonallisuuden muutoksia, hermostovaurioita, sydän- ja aivohalvauksia sekä voivat aiheuttaa psykoottista oireilua (Päihdelinkin www-sivut). Buprenorfiini ja muut opioidit aiheuttavat fyysistä ja psyykkistä riippuvuutta, mikä näkyy erityisesti opioidien pakonomaisena päivittäisenä käyttönä (Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut, 2019). Näiden pitkäaikainen käyttö voi vaurioittaa verisuonia ja sisäelimiä, sekä aiheuttaa infektioita, keuhkosairauksia, niveltulehduksia sekä reumaa (Päihdelinkin www-sivut). Suonensisäisten huumeiden käyttäjä altistuu erilaisille iho- ja verisuonitulehduksille, veriteitse leviäville vakaville infektioille, kuten hiv- ja hepatiitti-infektioille tai sydänlihastulehduksille. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut, 2019.)

2.2 Terveyden edistäminen ja terveysneuvonta

Terveyden edistämisellä tarkoitetaan kaikkea sitä toimintaa, jonka pää sääntöisenä tarkoituksena on terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, terveysongelmien ja väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen. Sillä pyritään vaikuttamaan terveyden ja hyvinvoinnin taustatekijöihin kuten elintapoihin, elämänhallintaan, elinoloihin ja elinympäristöön sekä terveyspalvelujen toimivuuteen ja saatavuuteen. (Kuntaliiton www-sivut, 2017.) Terveyden edistäminen on pääosin kansanterveystyötä. Säädökset terveyden edistämisestä löytyy terveydenhuoltolaista. Erilaisista toimenpiteistä, jotka pyrkivät terveyden edistämiseen säädetään myös muun muassa laissa ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä, tupakkalaissa ja alkoholilaissa. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut, 2019.) Kuntalain mukaan kunnan tehtävänä on sen asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Kuntalaisten terveyden edistäminen tapahtuu laajassa yhteistyössä kunnan eri toimialojen kanssa. Yhteistyö yksityisen ja kolmannen sektorin, seurakunnan sekä valtion viranomaisten kanssa on välttämätöntä laajaa terveyden edistämistä tehtäessä sekä ongelmia ehkäistäessä. (Kuntaliiton www-sivut, 2017.)

1980-luvun ja 1990-luvun lisääntyneestä huumausaineiden käytössä Suomessa havaittiin tarvetta puuttua asiaan. Suomessa havahduttiin 1990-luvun loppu puolella

lisääntyneisiin hepatiitti B-epidemioihin ja hepatiitti C-viruksen löytymiseen, laajaan laboratorio testaamisen tuloksena pistohuumeiden käyttäjillä. Tämän takia 1997 Helsingissä avattiin Suomen ensimmäinen terveysneuvontapiste. (Arponen, Brummer-Korvekontio, Liitsola & Salminen 2008, 4.)

Päihdehuoltolain ensimmäisen pykälän mukaan "Päihdehuollon on tarkoitus ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta". (Päihdehuoltolaki 41/1986, 1luku 1§.) Lain kolmannessa pykälässä edellytetään kuntia järjestämään päihdehuollon palveluita kunnassa esiintyvän tarpeen mukaan (Päihdehuoltolaki 1luku 3§). Terveysneuvontapisteet tuottavat edellä mainituissa pykälissä tuotettavia palveluita kuntien järjestämien resurssien mukaan. Palvelujen laajuuden määrää tarkastella kunnan asukasmäärään voidaan huomata isompien kuntien järjestävän kattavimpia palveluita. (Vinkki.info www-sivut 2020.) Päihdehuoltolain kahdeksannessa pykälässä kerrotaan päihdehuollon keskeiset periaatteet. Palvelut on järjestettävä niin, että niihin voi hakeutua omaaloitteisesti ja asiakkaan itsenäistä toimintaa tukien. Hoito perustuu luottamukselle. Ensisijaisena on otettava huomioon asiakkaan oma, sekä hänen läheistensä etu. Tarvittaessa on myös autettava ratkaisemaan asumis-, toimeentulo ja työhön liittyviä ongelmia. (Päihdehuoltolaki 1 luku 8§.)

Vinkki.info sivustolla kerrotaan tällä hetkellä Suomessa olevan 67 terveysneuvontapistettä. Terveysneuvontapisteillä vaihdetaan likaisia neuloja ja ruiskuja puhtaisiin pistovälineisiin. Osassa pisteitä on mahdollisuus tartuntatautitestaukseen ja sukupuolitautitestaukseen. Suurimmassa osassa ohjataan pistokoulutuksia, sekä mahdollisuus sukupuolineuvontaan. Pisteillä jaetaan myös ehkäisyvälineitä.

2.3 Haittojen ehkäisy

Haittojen ehkäisyllä pyritään vähentämään päihteistä aiheutuvia haittavaikutuksia. Tavoitteena on pyrkiä vähentämään päihteiden kysyntää, tarjontaa sekä saatavuutta. Näin pystytään ehkäisemään päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja. Päihdetyön jär-

jestämisen vastuu kuuluu kunnalle. Työn tuo esille ja lisää ymmärrystä päihteiden käytöstä ja sen syistä. Näin pystytään vähentämään väestöryhmien välisiä terveyseroja ja inhimillistä kärsimystä. Ehkäisevä päihdetyö perustuu aina tieteellisesti tutkittuun tietoon. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2020.) Kunnan on huolehdittava haittoja ehkäisevästä työstä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 5§.)

Tartuntatauteihin eli infektiotauteihin luokitellaan sairaudet, joiden aiheuttaja on mikrobit, loiset, sienet, bakteerit, alkueläimet, virukset, prionit tai toksiini eli myrkky. Tauti voi tarttua ihmisetä, eläimestä tai ympäristöstä. Suurin osa päivittäin ihmisen iholle tai limakalvoille tulevista vieraista mikrobeista ei kuitenkaan aiheuta sairautta perusterveille, koska elimistön vastustuskyky torjuu ne. (Luomio, 2019.) Tartuntataudeista yleisimpiä ovat erinäiset hengitystieinfektiot. Nuhakuume eli tavallisimmin tunnettu flunssa kattaa hengitystieinfektioista noin neljäkymmentä prosenttia. Ruuansulatuskanavan infektioita aiheuttaa suuri joukko erilaisia mikrobeja, joista tunnetuimpia ovat norovirus ja kampylobakteerit. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut, 2020.)

Suomessa on tartuntatautilaki, jonka tarkoitus on ehkäistä tartuntatauteja, sekä ihmisille että yhteiskunnalle niistä aiheutuvia haittoja (Tartuntatautilaki 1227/2016, 1 luku 1 §). Tartuntatautilaissa ja -asetuksessa rajataan tartuntatautien torjunnan vaiheet, eri tahoille kuuluvat tehtävät sekä mahdollisten poikkeustilanteiden valtuutukset, sekä määrätään tartuntatautien ehkäisystä ja tiedon välittämisestä. Yksityiskohtaisesti torjuntatyötä ohjataan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, ohjeilla sekä menettelytapasuosituksilla. (Nuorti, Ruutu, 2011.)

Valtioneuvoksen asetuksessa tartuntataudeista kunnat velvoitetaan huolehtimaan tartuntatauteihin liittyvästä ehkäisystä ja neuvonnasta. Torjunnan edellyttävän tarpeen mukaan huolehdittava huumeita suonensisäisesti käyttävien käyttövälineiden vaihtamisesta likaisista puhtaisiin. (Valtioneuvoksen asetustartuntataudeista 1 luku 6§.)

3 HELPPI-KAHVILAN TOIMINTA OSANA TERVEYSNEUVONTAA

3.1 Sininauha

Sininauhaliikkeen toiminta on alkanut 1800-luvun lopuilla Yhdysvalloissa. Liikkeen perustajan Francis Murphyn matkustaessa liike levisi Eurooppaan. Sininauhaliitto perustettiin Suomeen vuonna 1936 (Savolainen & Suikkanen 2016, 9.) Vuonna 1957 Sininauhaliitto perusti Sininauhasäätiön. Säätiö toimi alkuun Raittiuskotisäätiö nimellä, mutta vuonna 1995 nimi vaihdettiin Sininauhasäätiöksi. Säätiön arvopohjaksi määräytyivät yhteishyödyllisyys ja kristilliset arvot. Säätiön perustoimintaan kuuluu tuen ja asunnon tarjoaminen kodittomille, päihde- ja mielenterveysongelmien kanssa kamppaileville. Heidän oikeuksiensa ja etujen puolustaminen, sekä tiedoksi antaminen kuuluu näihin toimiin. Näiden palvelujen toimimisessa merkittävänä osana toimivat vapaaehtoiset, sekä vertaistuen saaminen. (Sininauhakodin www-sivut 2020.) Sininauhaliitto toimii yhteistyössä kirkkojen, seurakuntien, sekä yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa. Sininauha Oy aloitti toimintansa vuonna 2015, Sininauhasäätiön yhtiöitettyä omistamansa asumispalvelut. Sininauha Oy hankkii omistukseensa asuntoja. Näistä he luovat tukiasuntoja, jotka turvaavat päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien asunnottomuutta. (Savolainen & Suikkanen 2016, 9.)

3.2 Helppi-kahvila toiminta

Helppi-kahvila on kolmannen sektorin ylläpitämä ja toimii terveysneuvontapiste Helpin yhteydessä. Terveysneuvontapiste on Porin kunnan ylläpitämä. Helppi-kahvila toimii Valotalossa Muistonkadulla Porissa. Helppi-kahvila on aloittanut toimintansa tammikuussa 2018 Tartu hetkeen -hankkeen toimesta. Euroopan sosiaalirahaston rahoittaa hanketta. Tuetusti tulevaisuuteen –hanke tuli mukaan keväällä 2018. Vuonna 2019 Helppi-kahvila oli auki 43 kertana ja näinä kertoina asiakkaita kävi yhteensä 344. Käynti kertojen keskiarvo on noin 8 asiakasta. (Koskinen sähköposti 8.4.2020.)

Helppi-kahvila on avoinna kahdesti viikossa, tiistaisin ja torstaisin. Tiistaisin kahvilaa ylläpitävät vapaaehtoiset ja torstaisin yksi hankeen työntekijä ja asumisyksikkö Varikon työntekijä. Yhteistyö asumisyksikön kanssa on aloitettu keväällä 2020. Tarvikkeet kahvilaan tulevat tiistaisin paikallisen kauppiaan lahjoittamasta ylijäämäruuasta ja torstaisin Sininauhan yhteiseltä aamiaiselta. Kertakäyttöastiat sekä puuttuvat elintarvikkeet ostetaan Tuetusti tulevaisuuteen -hankkeen rahoilla. (Koskinen sähköposti 8.4.2020.) Helppi-kahvilan yhteydessä toimii Porin kaupungin ylläpitämä terveysneuvontapiste, missä kävijöiden on mahdollisuus vaihtaa likaiset neulat puhtaisiin ja saada terveysneuvontaa (Porin kaupungin www-sivut).

Tiistaisin kahvilassa on vapaaehtoisten toimesta tarjolla keskusteluapua, vertaistukea, ohjausta palveluiden piiriin, sekä tasavertaista kohtaamista. Torstain kahvilatoiminnassa toteutetaan teemoitettua keskustelua. Lisäksi osallistujien kanssa on suunniteltu tulevaa toimintaa ja kyselty hankehakemuksiin ajatuksia päihteidenkäyttäjien palvelutarpeista. Kahvilassa toteutetaan myös erilaisia aktiviteetteja ja yhdessä tekemistä, kuten askartelua, grillausta ja levyraateja. Motivointi päihdepalveluiden piiriin, yhteydenotot eri toimijoihin ja yksilötapaamisten sopiminen hankkeen työntekijöiden kanssa kuuluvat keskeisesti toimintaan. Tärkeintä kahvilassa on tasavertainen kohtaaminen, välittäminen ja ihmisen täysi hyväksyminen, sekä vertaistuki. (Koskinen sähköposti 8.4.2020.)

Tartu hetkeen -hankeen tarkoitus on hakea ratkaisua henkilön etenemiseen kohti työelämää Raumalla ja Porissa. Hanke tarjoaa mukavaa tekemistä esimerkiksi ryhmäpalveluita ja yksilöllisesti räätälöityjä työtehtäviä. Erilaisia toiminnon teemoja voivat olla esimerkiksi arjenhallintaa, talousasioihin perehtymistä, mielekkään harrastuksen etsimistä tai erilaisten työtehtävien kokeilemista. (Tartu hetkeen –hankkeen www-sivut 2018.)

Tuetusti tulevaisuuteen –hanke on Satakunnan alueella toimiva hanke, joka tukee ja auttaa vankilasta vapautuvia, sekä vankilataustaisia henkilöitä. Tavoitteena on löytää vangille oikeanlaiset palvelut, sekä rakentaa jatkopolkuja yhdessä vangin kanssa. Hankkeessa toteutetaan myös sosiaalista kuntoutusta koeajan aikana, sekä vankiajan päätyttyä. (Porin sininauhan www-sivut 2020.)

4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

4.1 Kirjallisuuskatsaus

Etsimme aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia ja opinnäytetöitä aiheeseemme liittyen Tietokantoina haussa käytimme Theseus-tietokantaa, Samkin Finnaa, Medicaa, PubMediä ja Melindaa. Theseus on Suomen ammattikorkeakoulujen välinen opinnäytetöiden ja julkaisujen tietokanta. Finna on Samkin oman kirjaston hakupalvelu. Medic suomalainen terveystieteellisiä julkaisuja tallentava palvelu. PubMed on kansainvälinen tietokanta, jossa on hoitotieteen artikkeleita, väitöskirjoja ja tutkimuksia. Melinda on suomalaisten kirjastojen välinen yhteinen tietokanta.

Seuraavassa taulukossa on esiteltynä tietokannat, hakusanat ja tyypit, tulokset ja hyväksytyt tutkimukset. Samkin Finna hakupalvelussa käytimme hakusanoina: tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta. Haun aikaväliksi oli määritelty 2010–2020. Haun tuloksena löytyi 6 osumaa, josta 2 hyväksyttiin jälkitarkasteluun. Medic tietokannassa käytimme hakusanoina: tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta. Haun aikaväliksi oli määritelty 2010–2020. Haun tuloksena löysimme 124 osumaa, joista 3 hyväksyttiin jälkitarkisteluun. Theseus tietokannassa käytimme hakusanoina: tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta. Haun aikaväliksi oli määritelty 2010–2020. Haun tuloksena löysimme 1349 osumaa, joista 16 hyväksyttiin jälkitarkisteluun. Melinda hakupalvelussa käytimme hakusanoina: tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta. Haun tuloksena löysimme 10 osumaa, joista yksi hyväksyttiin. PubMed tietokannassa käytimme hakusanaa substance abuse advisory services. Haun tuloksena löysimme 151 osumaa, joista yksi valikoitui jatkotarkasteluun.

Tietokanta	Hakusana ja tyyppi	Tulokset	Hyväksytyt
Samk Finna	Tarkennettuhaku: tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta Aikaväli: 2010–2020	6	2
Medic	Tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta	124	3
Theseus	Tarkennettuhaku: tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta Aikaväli: 2010–2020	1349	16
Melinda	Tartuntatauti, huumausaine ja terveysneuvonta	10	1
PubMed	Substance abuse advisory services	151	1

4.2 Valitut tutkimukset

Tutkimuksiksi valikoitui neljä opinnäytetyötä kirjallisuuskatsauksen pohjalta. Kosken ja Niemisen (2017) tekemä tutkimusopinnäytetyö, jonka tarkoituksena oli selvittää asiakkaiden kokemuksia Porin terveysneuvonta Helpistä. Kohderyhmänä toimivat terveysneuvontapisteen asiakkaat. Aineiston he keräsivät kyselylomakkeella ja opinnäytetyö suoritettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, asiakastyytyväisyys kysely. Tutkimuksen tulosten mukaan asiakkaat olivat tyytyväisiä terveysneuvontapisteen palveluun. Kuitenkin pienillä muutoksilla toimintaa voidaan myös kehittää. (Koski & Nieminen 2017, 2.) Skrapin (2018) opinnäytetyössä selvitettiin Rauman terveysneuvontapiste Vinkin asiakkaiden mielipiteitä ja tyytyväisyyttä terveysneuvontapiste Vinkin toiminnasta. Tutkimusmenetelmä oli laadullinen ja aineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Tutkimuksen tulosten mukaan asiakkaat luottivat terveysneuvontapisteen henkilökuntaan ja olivat tyytyväisiä palveluun. (Skrap 2018, 2.) Karekallaksen (2016) tekemä opinnäytetyö selvitti matalankynnyksen palvelupisteiden toimintaa yhtenä mahdollisuutena vastata jatkuvasti muuttuviin terveydenhuollon tarpeisiin. Tutkimuksen kohderyhmänä toimivat Terve Kuopio –kioskin asiakkaat. Aineiston keruussa käytettiin strukturoitua kyselytutkimusta. Tutkimuksentuloksena ilmeni kioskin asiakkaiden olevan pääosintyytyväisiä palveluihin, ja he olisivat muuten käyttäneet muita terveydenhuollonpalveluita. (Karekallas 2016, 2, 38.) Toljander ja Vuorela (2014) laadullinen opinnäytetyö kuvaa Kouvolan terveysneuvontapis-

te Vinkin asiakkaiden mielipiteitä Vinkin toiminnasta. Aineiston keruu menetelmänä he käyttivät puolistrukturoitua kyselylomaketta. Tutkimuksentuloksena ilmeni asiakkaiden olevan tyytyväisiä palveluun, mutta käytettävä välineistö sai kritiikkiä. (Toljander & Vuorela 2014, 2, 31.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUS ONGELMAT

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Helppi-kahvilan käyttäjien ajatuksia Helppi-kahvilan terveysneuvonnasta sekä terveysneuvonta toiminnan kehittämisestä.

Tavoitteena on löytää hyviä ja toimivia kehitysehdotuksia, jotka parantaisivat Helppi-kahvilan toimintaa asiakkaita hyödyttäväksi.

Tutkimusongelma:
1. Mitä terveysneuvonnassa tulisi kehittää asiakkaiden kokemana?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimus menetelmä

Suoritimme tutkimuksen laadullisena tutkimuksena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana toimii todellisen elämän tarkastelu mahdollisemman täysvaltaisesti. Todellinen elämä on monisäikeinen ja siitä mahdollisesti löytyy moninaisia merkityskohteita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 160–164.) Laadullisen tutkimuksella saadaan tuloksia ihmisten välisistä suhteista erilaisista mielipiteistä, jotka muissa tutkimus muodoissa saattaisivat jäädä

valtamielipiteiden peittoon. Kokemukseen perustuvat vastaukset takaavat kattavat vastaus kannan, joka kuvastaa mahdollisimman tarkasti todellista tilannetta. Vastausten ollessa kokemuksia ja mielipiteitä, niitä ei kannata mitata laskennallisesti. (Puusa & Juuti 2011, 31.)

Laadullisen tutkimuksen perustana löytyy aina tutkittu teoria tai tutkimus, johon tieto perustuu (Tuomi & Sarajärvi 2009, 69). Tutkimustulokset muokkautuvat välttämättä tutkijan omasta käsityksestä tutkimuksesta ja hänen käyttämillään tutkimus välineillä. Näiden ollessa tutkijan päätettävissä, tutkimuksen tuloksia eivät ole täysin objektiivisia. Juuri tämän takia laadullinen tutkimus pitää perustua teorian tutkimuksen lähtökohtana. Teoria osuutta kutsutaan viitekehykseksi. Viitekehykseen kuuluu keskeisten käsitteiden kuvaaminen ja niiden vaikutuksesta toisiinsa. Laadullinen tutkimus on empiirinen ja sen on empiirisen analyysin tapa tarkastella havaintomateriaalia ja argumentoida. Tutkimuksen raporteissa voidaan esittää analyysin tueksi lainauksia alkuperäisistä haastatteluista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 19, 22.)

6.2 COVID-19 erityisjärjestelyt

Lomakkeen haastattelu päivät pitivät alkaa viikolla 12. Valitettavasti juuri tällä hetkellä COVID-19 pandemian rajoitustoimet alkoivat Suomessa. Näin ollen haastattelu päiviä jouduttiin siirtämään. Helppi-kahvilan toimintaa jouduttiin rajoittamaan hetkellisesti ennekuin väliaikaiset toimintajärjestelyt saatiin pystyyn. Helppi-kahvilan ruokapaketteja valmistettiin Valo-talossa etukäteen ja kahvit keitettiin termospulloon. Tarjoilu siirrettiin viereiseen Vesitorninpuistoon, jotta tarvittavat turvaetäisyydet pystytiin säilyttämään. (Koskinen henkilökohtainen tiedonanto 31.3.2020.)

Kun väliaikaisen toimintajärjestelyn ohjeet oli päätetty, saimme suorittaa haastattelut niiden puitteissa. Haastattelimme asiakkaat yksitellen heidän käyntien yhteydessä. Haastatellessa pidimme vähintään kahden metrin turvaetäisyyden annetun ohjeistuksen mukaan. Kysymykset esitimme suullisesti tutkimukseen osallistujilta ja kyselylomakkeet kirjasimme itse. Näin vältyimme turhilta kontakteilta ja saimme vastaukset mahdollisimman turvallisesti kerättyä.

6.3 Aineiston keruu ja tutkimusjoukko

Aineiston keruu menetelmänä käytimme kyselylomaketta (Liite 1), jonka kysymyksillä haetaan vastauksia tutkimusongelmiin. Tutkimusaineiston keruu menetelmän valintaan vaikuttaa tutkittava joukko, millaisia tietoja ja mistä niitä haetaan. Selvitettäessä tutkittavien ajatuksia, kokemuksia tai tunteita, on hyvä tapa käyttää kyselylomaketta. (Hirsjärvi ym. 2009, 183, 185.)

Puolistrukturoitulomakehaastattelussa kaikki kysymykset ovat samat kaikille kyselyyn osallistuville. Kysymysten järjestys voi olla kuitenkin eri haastateltavien kesken. Haastattelun näkökulma on jo kysymyksiä tehdessä laadittu. Haastateltavat saavat kuitenkin vastata omin sanoin kysymyksiin, koska kysymyksiin ei ole annettu ennalta valmiita vastausvaihtoehtoja. (Hirsjärvi, ym. 2009, 47.)

Puolistrukturoitulomakehaastattelulla pystyimme ohjaamaan kysymyksen kehitykseen toisin kuin teemahaastattelussa haastateltava ohjaisi keskustelua. Teemahaastattelu on lähes samanlainen kuin puolistrukturoituhaastattelu. Teemahaastattelun erona on kaikille haastateltaville samat kysymykset, sillä ne voivat erota toisistaan. Kuitenkin kaikki kysymykset ovat samoista teemoista. (Hiusjärvi & Hurme 2010. 47–48.)

Tutkimusjoukoksi muodostui Helppi-kahvilan erityisjärjestelyissä asioineet kyselyyn suostuneet asiakkaat (n. 12). Kyselyyn oli mahdollista vastata kahtena päivänä viikolla 14, Helppi-kahvilan aukioloaikana.

6.4 Aineiston käsittely ja analysointi

Kirjasimme keräämämme heti opinnäytetyö pohjaamme päästyämme kotiin haastattelutilaisuuksista. Tämän jälkeen hävitimme konkreettisen paperilla olleen aineiston asianmukaisella tavalla, jotta eettisyys säilyisi. Näin kukaan ulkopuolinen ei pääse aineistoon käsiksi.

Kyselytutkimusta on mahdollista kritisoida vastaajien rehellisyydestä ja heidän vakavuudestaan vastata vakavasti kysymyksiin. Toisaalta kyselyn kysymykset eivät ole onnistuneita vastaajan näkökulmasta, jolloin voi syntyä väärinymmärryksiä. (Hirsjärvi, ym. 2009, 195.) Kyselymme olivat mahdollisimman selkeitä, jotta väärinymmärryksiä ei pääsisi tapahtumaan. Uskomme myös vastaajien haluavan heitä koskevaa toimintaa paremmaksi. Näin vastausten oletetaan olevan vakavia ja rehellisiä.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on kolme vaihetta. Vaiheet ovat aineiston pelkistäminen eli redusointi, aineiston ryhmittely eli klusterointi ja teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.) Redusointia aineistostamme ei tarvinnut tehdä vastausten ollessa selkeitä ytimekkäitä. Klusteroinnin suoritimme, jotta pystyimme laskemaan vastaajien prosentuaaliset osuudet koko vastaaja määrään verrattuna. Abstrahointia emme myöskään tehneet, sillä vastausten ollessa kehitys ideoita.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Toimivat asiat Helppi-kahvilan terveysneuvonnassa asiakkaiden kokemana

Ensimmäisenä kysymyksenä kysyimme, että millaisia hyviä asioita kävijät kokevat Helppi-kahvilassa tällä hetkellä olevan. Suurin osa vastaajista sanoi, että kahvila on hieno asia heidän mielestään ja kaikki siinä on hyvää. Tällaisessa vaiheessa yritimme keskustelun avulla, kysellä tuleeko heille mieleen jokin yksi asia mikä olisi erityisen hyvää.

Yhdeksi pointiksi nousi mahdollisuus ruokailuun. Vajaa puolet vastaajista kertoi ruuan olevan positiivinen asia Helppi-kahvilassa. Helppi-kahvilassa on mahdollisuus syödä ruokaa paikan päällä ja mahdollisuuksien mukaan myös saada itselleen mat-

kaan mukaan ruokaa. Joillekin kävijöille kahvila voi olla ainoa paikka, missä he saavat esimerkiksi aamupalaa.

Positiiviseksi koettiin myös keskustelut, kuulluksi tuleminen, anteeksiantavuus, anonymiteetti, tavoitettavuus ja vertaistuki. Puolet vastaajista painotti todella hyvänä asiana keskustelua. Kyselyyn vastaajat kertoivat, että heidän mielestänsä Helppi-kahvilassa on helppo keskustella erilaisista asioista, niin muiden asiakkaiden, kuin henkilökunnan kanssa. Heillä on tunne, että heitä kuunnellaan ja he uskaltavat myös kertoa oman mielipiteensä. Yhdessäolo ja muiden kanssa sosialisoituminen koettiin mahtavana asiana ja tärkeänä osana Helppi-kahvilaa. “Anteeksiantavuus” oli myös termi, joka kuultiin yhden vastaajan suusta. Sillä hän tarkoitti sitä, että hänen on helppo tulla Helppiin aina takaisin, vaikka hän olisikin tehnyt jotain, mistä ei välttämättä pidettäisi.

Matalan kynnyksen paikka otettiin esiin muutamassa vastauksessa. Hyvänä asiana koettiin se, että kahvilassa asioidaan nimimerkeillä, eikä omalla nimellä. Helppi-kahvilaan on tervetulleita kaikki, ja kävijät kokevat, että heitä ei leimata. Matalan kynnyksensä ansioista Helppi-kahvilan on ehkä helpompi tavoittaa myös sellaisia ihmisiä, joita kunnan terveyspalvelut eivät välttämättä tavoita.

Helppi-kahvilan kävijöiden vastauksista selvästi oli nähtävissä se, että he ovat tyytyväisiä siihen, että tällainen paikka on olemassa. Pari vastausta kysymykseen saimme myös henkilöiltä, jotka eivät olleet Helppi-kahvilan aktiivisia kävijöitä ja he kertoivat, että ovat kuulleet kahvilasta kerrottavan pelkästään hyvää.

7.2 Parannettavat asiat Helppi-kahvilan terveysneuvonnassa asiakkaiden kokemana

Toisena kysymyksenä meillä oli kysymys koskien parannettavia asioita Helppi-kahvilassa. Tämä osoittautui vastaajille hankalaksi kysymykseksi. Keskeisiksi huomioiksi nousivat toiveet aukioloaikojen pidentämisestä, peseytymis- ja pyykinpesumahdollisuuksista sekä kotihoito-ohjeista. Hieman vajaa puolet vastaajista sanoi,

etteivät he keksi mitään parannettavaa Helppi-kahvilasta. Edes täydentävien kysymysten avulla heille ei tuullut mitään parannusehdotuksia mieleen.

Vajaa puolet vastasi, että Helppi-kahvilan pitäisi olla useampana päivänä viikossa auki. Tällä hetkellähän Helppi-kahvila on auki kaksi kertaa viikossa. Vastaajista muutamat ehdottivat, että jo yksi kerta lisää viikossa toisi paljon lisää. Parissa vastauksessa nostettiin myös esille se, että Helppi-kahvila voisi olla auki korvaushoitojen kanssa samaan kellonaikaan aamupäivällä. Näin ollen korvaushoidossa kävijöillä olisi jokin paikka, mihin he voisivat mennä lääkkeen haun jälkeen.

Vastauksista yksi käsitteli kotiohjeita. Vastaaja toivoi, että heillä olisi Helppi-kahvilassa mahdollisuus saada neuvoja ja ohjeita kotiin ja kotona pärjäämiseen. Helppoja niksejä ajan kuluttamiseen kotona. Monella kävijällä on varmasti vaikeuksia keksiä miten saada aika kulumaan kotona.

Yksi vastaajista nosti esille peseytymismahdollisuuden Helppi-kahvilan yhteydessä. Puhuimme myös pyykinpesumahdollisuudesta. Tämä vastaus nostaa esille tilaongelman. Helppi-kahvilan tiloissa ei ole mahdollista järjestää niin, että kävijöillä olisi mahdollisuus peseytyä paikan päällä. Tilat, että resurssit kahvilalla on rajalliset.

7.3 Kehitettävät asiat Helppi-kahvilan terveysneuvontaan asiakkaiden kokemana

Viimeisenä kysymys tiedustelimme vastaajilta, että mitä täysin uutta he toivoisivat Helppi-kahvilan toimintaan mukaan. Tässä kohdassa avataan auki kyselyyn vastaajien toiveita, sekä selvitetään mahdollisuuksia ja ideoita toteutukseen. Viisi ihmistä kahdestatoista ei osannut vastata tähän kysymykseen. Esille muun muassa nousivat pistosapu sekä ruokakassitoiminta.

Eniten vastauksissa toistui ehdotus pistosavusta tai erillisestä pistospaikasta. Pistospaikan järjestäminen olisi hankalaa, koska nykyisen lainsäädännön puitteissa ei ole mahdollista perustaa erillisiä pistoshuoneita (Nironen & Salmi, 2019). Pistosapua voi järjestää helpoiten esimerkiksi erilaisten ohjelehtisten tai -

videoiden avulla. Täysin turvallista tapaa pistää huumeita ei ole, mutta hyvillä ohjeilla olisi mahdollisuus vähentää suoneen pistämisen riskejä (Vinkki.info www-sivut).

Yhtenä ideana vastauksissa esitettiin ruokakassipalvelua. Helppi-kahvila tarjoaa kävijöilleen välipalaa ja mahdollisuuksien mukaan pieniä eväitä mukaan, mutta vastaaja toivo tämän lisäksi myös, että Helppi-kahvilan olisi mahdollisuus jakaa myös suurempia ruokatarpeita asiakkaille kotiin vietäväksi. Helppi-kahvilan ruokatarpeet tulevat suurimmaksi osin ylijäämätuotteina paikallisesta ruokakaupasta.

Lisäksi toivottiin yhteistoimintaa, keskustelua sekä vertaisapukoulutusta. Muutama kyselyyn vastaaja nosti esille tämän kysymyksen kohdalla yhteistoiminnan ja sen lisäämisen. Vastaajat toivoivat enemmän yhteistä toimintaa muiden kävijöiden kanssa, kuten ulkoilua, ulkopelejä tai grillausta. Näissä painottui huomattavana se, että vastaajat toivoivat juuri ulkona tapahtuvaa aktiviteettiä. Helppi-kahvilan työntekijät ovat järjestäneet tasaisin väliajoin erilaisia ulkotapahtumia, kuten juuri grillaamista. Tämä voi olla, että vastaajat eivät ole omien menojensa takia näinä aikoina päässyt paikalle. Erilaisten aktiviteettien järjestäminen useammin on mahdollista budjetti ja aika huomioon ottaen. Normaali kahvilatoiminnasta poikkeavista aktiviteeteista voisi myös mahdollisuuksien mukaan ilmoittaa etukäteen joko Helppi-kahvilassa pari viikkoa aikaisemmin tai mahdollisissa sosiaalisen median kanavissa, joten halukkaat osallistujat tietävät tulla paikalle.

Tämänkin kysymyksen kohdalla nostettiin esiin keskustelu. Eritoten toivottiin enemmän mahdollisuuksia keskustella työntekijöiden kanssa. Työntekijät ja vapaaehtoiset Helppi-kahvilassa pyrkivät siihen, että he ovat koko Helppi-kahvilan aukioloajan käytettävissä asiakkailleen. Tämän korostaminen on tärkeää, varsinkin uusille kävijöille. Yhteisiä keskusteluja niin työntekijöiden, kun asiakkaidenkin välillä tapahtuu jatkuvasti, mutta työntekijän kanssa kahden keskeinen keskustelu ei välttämättä ole mahdollista, esimerkiksi ajan puitteissa tai ruuhkan takia.

Kehitysehdotukseksi yksi vastaaja esitti lumipallo koulutuksen saamista. Lumipallo koulutus termi oli meille vieras. Asiakas kertoi koulutusta järjestettävän Helsingissä ja kuulleen sen olevan toimiva. Lumipallo koulutus kuuluu vertaistoimintaan,

jota järjestetään a-klinikan toimesta. “Tää on meidän juttu” -Päihdetyön vertaistoiminnan oppaassa kerrotaan vertaistoiminnan kehittämisestä, menetelmistä ja havainnoista. Lumipallo koulutus on Terveysneuvonta- ja sosiaalineuvontapiste Vinkissä pidettyä vertaistoiminta koulutuksia. Vertaistoiminta on tästä kehittynyt vinkkikoulutukseksi, joka toimii samoilla tavoin. Koulutuksia järjestetään noin 3–4 kertaa vuodessa. Yhteen kertaan kuuluu 9 tuntia opetusta ja se järjestetään 2–3 iltana. Koulutuksen tarkoituksena informoida vertaisia, jotta he voivat viedä oppimaansa informaatiota verkostoissaan eteenpäin. Koulutuksen teemat suunnitellaan vertaisten tarpeiden mukaan. Koulutusten teemoina on ollut esimerkiksi hätäensiavun alkeet, turvallisempi pistäminen, vertaistoiminta aiheena, palvelujärjestelmä ja niiden palveluihin ohjaaminen ja nimettömät narkomaanit toiminnan perusteet. Koulutuksiin kaikki tervetulleita. (Vironkannas, Osolanus & Varonen 2014, 12.)

8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Johtopäätökset

Helppi-kahvila on konseptina hyvin toimiva ja asiakastyytyväisyys haastattelujen perusteella on hyvä. Vastaajat olivat todella tyytyväisiä siihen, että heillä on edes tällainen mahdollisuus saatavilla. Kaikin puolin Helppi-kahvila koettiin tärkeänä osana asiakkaiden arkea. Vertaistuki osoittautui erittäin tärkeäksi monelle vastaajalle, sekä mahdollisuus saada ruokaa ja kahvia ilmaiseksi. Matala kynnys tulla Helppi-kahvilaan paikalle oli monelle myös erittäin tärkeä ominaisuus. Nimimerkkien käyttö kahvilassa koettiin myös hyväksi, koska se madaltaa kynnystä entisestään tulla paikalle myös ensimmäistä kertaa.

Kosken ja Niemisen (2017) opinnäytetyön johtopäätöksissä on saatu selville asiakkaiden olevan tyytyväisiä terveysneuvontapiste Helpin toimintaa. Toljanderin ja

Vuorelan (2014) opinnäytetyön johtopäätöksissä päädyttiin myös asiakkaiden olevan tyytyväisiä terveysneuvontapisteen Vinkin palveluun. Verraten näitä johtopäätöksiimme tulokset ovat samankaltaisia. Kummissakin töissä asiakkaat ovat tyytyväisiä toimintaan.

Helppi-kahvilan suurimpana ongelmana vastausten perustella on aukioloaika. Haastateltavat toivovat kahvilan olevan useampana päivänä auki tai, että Helppi-kahvila olisi auki kauemmin päivän aikana. Myös tilan puute, sekä ruuanjako nousi pienesti esille. Kaikki nämä ongelmat ovat resurssikysymyksiä, joten niihin on vaikea saada muutosta aikaan. Tämän tutkimuksen myötä tiedämme nyt kuitenkin, että nämä asiat koetaan ongelmana ja ehkä tulevaisuudessa on mahdollista tarkastella ja muuttaa koettuja ongelmia.

Erilaisia kehitysehdotuksia Helppi-kahvilalle tuli monta. Kehitysehdotukset olivat suurimmaksi osaksi kaikki sellaisia, jotka on mahdollista toteuttaa jollain tasolla. Nämä kehitysehdotukset tulevat suoraan asiakkailta itseltään, joten ne ovat raakaversioita. Muunneltuina ja kehitettyinä ideat ovat toteutettavissa ja mahdollista ottaa käyttöön Helppi-kahvilassa.

8.3 Pohdinta ja jatkotutkimusaiheet

Aloitimme tutkimuksen keväällä 2019 perehtymällä aiheen teoriaan. Tutustuimme kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin. Omat tietomme kehittyivät erityisesti huumausaineista ja terveysneuvontapisteistä. Haastatteluja tehdessämme taitomme haastattelijoina kehittyivät, tutkimuksen ollessa kummankin ensimmäinen. Itsenäisen työn tärkeys on korostunut opinnäytetyön edetessä. Työn lähestyessä valmistumista ajankäytön priorisointi korostui viimeistely toiminnassamme.

Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää hyviä ja toimivia kehitysehdotuksia. Löysimme kyselyjen avulla Helppi-kahvilan asiakkaiden mielipiteitä ja kehitysehdotuksia. Näin olemme päässeet pyrkimäämme tavoitteeseen. Yllätyimme positiivisesti vastausten määrästä ja laadusta. Kaikki vastaajat olivat hyvin mukavia ja halukkaitta keskustelemaan meidän kanssamme. Omassa tutkimuksessamme asiakkaat olivat tyytyväisiä Helppi-kahvilan toimintaan. Näin voimme olettaa aikaisempiin tutkimuksiin verraten oman tutkimuksemme tulokset asiakkaiden tyytyväisyydestä ovat hyvin samankaltaisia. Kehitysehdotuksia nousee kuitenkin esiin jokaisessa tutkimuksessa. Tästä voimme päätellä toiminnan kehittämiselle on tarvetta.

Opinnäytetyömme on mahdollista hyödyntää jatkossa sen avulla löytyneiden kehitysehdotusten käytössä. Osa ehdotuksista on resursseja vaativia, joten niiden kehittämiseen ja käyttöönottoon tarvittaisiin ulkopuolisia resursseja ja ohjausta. Osa ehdotuksista on taas edullisempia ja helpompia järjestää, joten jatkokehitys kannattaa aloittaa niistä.

8.4 Eettisyyden ja luottavuuden pohdinta

Asiakkaan itsemääräämisoikeus on lähtökohtana tutkimukseen osallistumisesta. Osallistuminen tutkimukseen ja sitä kautta haastatteluun on oltava täysin vapaaehtoista. Osallistuminen tutkimukseen on perustuttava tietoiseen suostumukseen, jolloin osallistuvien täytyy saada tietää, mikä on tutkimuksen luonne. (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen, 2017, 218–219.) Tapasimme haastateltavat ja aina ensimmäisenä kerroimme, keitä olemme ja millaista opinnäytetyötä ollaan tekemässä. Kysyimme aina halukkuutta osallistua haastatteluun.

Anonymiteetti on keskeinen asia tutkimuksessa. Aineisto, josta selviää henkilötietoja, on oltava ainoastaan tutkijalla ja se on säilytettävä lukkojen takana. Jos kerätty aineisto on pieni, anonymiteetti voidaan turvata, kuvaamalla heidän taustatietonsa esimerkiksi keskiarvoina. Aineistosta voidaan myös eritellä pienempiä alaryhmiä. (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen, 2017, 219.) Helppi-kahvilassa käyvät asiakkaat käyttävät asioidessaan nimimerkkiä. Haastattelujen yhteydessä ei kerätty minkään

näköisiä henkilötietoja, ei nimiä, nimimerkkejä tai muita tunnistetietoja. Minkään näköisiä erittelyjä ei tarvinnut tehdä, koska kaikki vastaaja ovat samaa kävijäryhmää. Vastaukset kerättiin erillisille vastauspapereille, jotka hävitettiin oikein heti, kun vastaukset oli siirretty sähköiseen muotoon.

Tutkimuksen luotettavuudessa arvioidaan kuvauksen elävyyttä, metodologista sopivuutta, analyyttistä täsmällisyyttä ja teoreettista loogisuutta. Kuvauksen elävyydellä ajatellaan sitä, että kuvataan todellisuus mahdollisimman elävästi ja tarkasti. Raportissa on hyvä kuvata tiettyjä taustatietoja, kuten esimerkiksi tiedonantajia tai tapahtumapaikkoja. Metodologisella sopivuudella tarkoitetaan, että tutkijat ovat vahvasti perehtyneet tutkimuksessa käytettyyn menetelmään ja lähteinä on käytetty alkuperäislähteitä. Analyyttinen täsmällisyys tarkoittaa analyysivaiheen selkeyttä ja luokitteluiden loogisuutta. Teoreettinen loogisuus taas tarkoittaa, että aineisto on perustettu teoreettiselle pohjalle. (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen, 2017, 199–200.)

LÄHTEET

Arponen, A., Brummer-Korvenkontio, H., Liitsola, K. & Salminen, M. 2008. Luottamus ja vapaaehtoisuus terveysneuvontapistetoiminnan onnistumisen edellytyksinä: Poikkitieteellinen arviointitutkimus ruiskuhuumeiden käyttäjien terveysneuvonnan vaikuttavuudesta tartuntatautien ehkäisyssä ja torjunnassa. Helsinki: Kansanterveyslaitos. Viitattu 29.3.2020.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/78174/2008b15.pdf?sequence=1

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010, Tutkimushaastattelu teemahaastattelun teoria ja käytäntö, Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki

Joutsa, J. & Kiianmaa, K. 2018. Huumeiden vaikutukset, mielihyvä ja ehdollistaminen. Teoksessa: Aalto M., Alho H., Niemelä S. (toim.) Huume- ja lääkeriippuvuudet. Helsinki. Kustannus Oy Duodecim. 28
Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2017. Tutkimus hoitotieteessä. Sanoma Pro Oy.

Karekallas, E. 2016. Terveydenhuollon matalankynnyksen palvelupisteenasiakas osana terveyden edistämistä. Opinnäytetyötutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Lääketieteen laitos. Viitattu 6.5.2020. https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20160883/urn_nbn_fi_uef-20160883.pdf

Koski, R. & Nieminen, N. 2017. “Neulat voisi olla missä vain, roskiin heitettäis vain, tämä on hyvä olla olemassa” -Porin terveysneuvontapiste Helpin asiakastyytyväisyyskysely. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 5.6.2020. http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201705036242

Koskinen, I. 2020. Vastaava hankekoordinaattori, Porin sininauha. Pori Henkilökohtainen tiedonanto 31.3.2020.

Koskinen, I. Opinnäytetyön lisäinformaatio. Vastaanottaja Jussi Luoma. Lähetetty 8.4.2020 klo 9.42. Viitattu 2.5.2020

Kotovirta, E. & Tammi, T. 2012. Huumeiden käytön aiheuttamien haittojen vähentäminen ja ehkäisy. Teoksessa K. Seppä, M. Aalto, H. Aalto & K. Kiianmaa (toim.) Huume- ja lääkeriippuvuudet.

Kuntaliiton www-sivut. Viitattu 24.05.2020.
https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/terveydenhuolto/terveyden-edistaminen

Luomio, J. 2019. Infektioiden tartunta, taudin synty ja leviäminen. Viitattu 2.5.2020.
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00569

Nironen, S & Salmi, S. 2019. Kiistellyt huumeiden pistohuoneet törmäsivät lakiin Helsingissä – perustaminen vaatisi uuden lain: "Ei mahdollista edes kokeilla". Yle 14.03.2019. Viitattu 7.5.2020. https://yle.fi/uutiset/3-10688634

Nuorti, P. & Ruutu, P. 2011. Tartuntatautien ehkäisyn ja torjunnan lainsäädäntö. Teoksessa: Hedman, K., Heikkinen, T., Huovinen, P., Järvinen, A., Meri, S., & Vaara, M. (toim.) Infektiosairaudet. Kustannus Oy Duodecim.

Porin kaupungin www-sivut. Viitattu 4.5.2020 https://www.pori.fi/sosiaali-ja-terveys/mielenterveys-ja-paihdetyo/paihdepalvelut/helppi

Porin Sininauhan www-sivut. Viitattu 2.5.2020. http://www.porinsininauha.fi/tuetusti-tulevaisuuteen/

Puusa, A. & Juuti, P. 2011. Laadullisen lähestymistavan yleistyminen kulttuurinäkökulman myötä. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) Menetelmäviidakon raivaajat... Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Helsinki: JTO, 31–46.

Päihdehuoltolaki 17.1.1986/41 muutoksineen.

Savolainen, T & Suikkanen, A. 2016. Sininauha Oy:n asumispalveluyksiköiden työntekijöiden käyttämät työmenetelmät vuokrasopimuksen purkamisen ennaltaehkäisemiseksi. Ylempi AMK-opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.4.2020. http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201601211507

Sininauhakodin www-sivut. 2020. Viitattu 11.3.2020. https://www.sininauhakoti.fi/sininauha-oy/sininauhasaatio-konserni/

Skarp, J. 2018. Mielipidetutkimus Rauman Vinkin asiakkaille. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 6.5.2020. http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018082814685

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 24.5.2020 https://stm.fi/hyvinvoinnin-edistaminen/lainsaadanto

Tartu hetkeen –hankeen www-sivut. 2018. Viitattu 2.5.2020. http://www.tartuhetkeenhanke.eu/

Tartuntatautilaki 21.12.2016/1227 muutoksineen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2020. Viitattu 23.5.2020 https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdetyo

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2020. Viitattu 3.5.2020 https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta

Toljander, T. & Vuorela, E. 2014. “Tulee pistettyä puhtailla neuloilla” - Kouvolan Vinkin asiakastyytyväisyyskysely. AMK-opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Viitattu 6.5.2020. http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014052710422

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi: Helsinki

Vironkannas, H.(toim.), Osolanus, S. & Varonen, T. 2014. “Tää on meidän juttu” - Päihdetoiminnan vertaistoiminnan opas. Helsinki: Waasa Graphics Oy Viitattu 7.5.2020. https://a-klinikkasaatio.fi/sites/default/files/2019-12/osis_opas.pdf

Valtioneuvoksen asetus tartuntataudeista 9.3.2017/146 muutoksineen.

Vinkki.info www-sivut. 2020. Viitattu 28.3.2020. https://www.vinkki.info/terveysneuvontapisteet

Youth against drugs www-sivut. 2020. Viitattu 24.5.2020.

https://yad.fi/huumetietoa/riippuvuus-ja-toipuminen/paihderiippuvuus/

LIITE 1

Lomakehaastattelu

Päivämäärä:

Paikka: Sininauhan Helppi-kahvila

1. Mitä hyvää on mielestäsi Helppi-kahvilan terveysneuvonnassa?

2. Missä olisi mielestäsi parantamisen varaa Helppi-kahvilan terveysneuvonnassa?

3. Mitä uutta haluaisitte lisättävän Helppi-kahvilan terveysneuvontaan?

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OP07A SATAKUNTA

SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekijä: Jussi Luoma & Emilia Viljanen	
Opiskelijanumero: 1700136, 1700134	Aloitusryhmä: NHT17KP2
Koulutusohjelma: Hoitotyö	
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: Erja Hannula erja.hannula@samk.fi +358447109815 SAMK, satakunnankatu 23, 28130 Pori	
Toimeksiantaja, yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero, osoite ja **y-tunnus**: Porin Sininauha ry Iida Koskinen, +358504319261, i.koskinen@porinsininauha.fi Muistokatu 18, 28120 Pori	
Opinnäytetyön nimi: Porin Sininauhan Helppi-kahvilan terveysneuvonnan asiakaslähtöinen toiminnan kehitys	
Työn etenemisaikataulu: Valmistuu keväällä 2020. Sopimus perustuu hyväksyttyyn tutkimus-/projektisuunnitelmaan.	
Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa. Tätä sopimusta on laadittu 3 kappaletta, yksi kullekin osapuolelle. **Olemme lukeneet sopimusehdot (sivu 2) ja hyväksymme ne.**	
Päiväys: 26.02.2020	
Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimike ja nimen selvennys: Iida Koskinen Iida Koskinen (9. maaliskuuta 2020)	

Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvennys:

Tiina Savola
Tiina Savola (7. toukokuuta 2020)

Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus:

Erja Hannula
Erja Hannula (27. helmikuuta 2020)

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Jussi Luoma (27. helmikuuta 2020)

Emilia Viljanen (27. helmikuuta 2020)

Sopimusehdot

Vakuutukset. Jos opinnäytetyö tehdään kokonaan tai osittain työsuhteessa palkkaa vastaan, niin toimeksiantajan on laadittava asianmukainen kirjallinen työsopimus. Työnantaja huolehtii lainmukaisista vakuutuksista, sillä ammattikorkeakoulun vakuutukset eivät kata työsuhteessa tehtävän opinnäytetyön tekijää.

Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen. Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. Aineiston hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Satakunnan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Oikeudet opinnäytetyön tuloksiin. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Immateriaalioikeudet. Tekijänoikeus ja muut immateriaalioikeudet opinnäytetyöhön kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Opinnäytetyön tekijä ja toimeksiantaja sopivat erikseen, missä laajuudessa tekijänoikeus tai muut immateriaalioikeudet siirtyvät toimeksiantajalle.

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu. Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Ammattikorkeakoulu vastaa työn ohjauksesta, seurannasta ja työn riittävästä laatutasosta. Ammattikorkeakoulu ei ole taloudellisesti vastuussa työn tuloksista tai aikataulusta. Opinnäytetyön tekijä ei vastaa toimeksiantajalle vahingosta, joka toimeksiantajalle syntyy opinnäytetyön viivästymisestä, ellei erikseen toisin sovita. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana saamansa luottamuksellisen aineiston, kun opinnäytetyö on valmistunut, tai kun osapuolet yhdessä toteavat, että yhteistyöedellytyksiä opinnäytetyön loppuun saattamiseksi ei ole.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus. Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn taustaaineistoon. Opinnäytetyö tai sen osia voidaan julkaista myös internetissä sopimalla niistä erikseen. Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opettaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa. Opinnäytetyösopimuksessa olevat yhteystiedot tallennetaan SAMKin asiakkuudenhallintajärjestelmään Yrinetiin. Tallentamisesta on laadittu henkilötietolain 539/1999 mukainen rekisteriseloste.

Satakunnan ammattikorkeakoululla on oikeus käyttää yhteistyöhanketta referenssinä ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksistä, mukaan lukien SAMKin yhteistyötietokanta, johon voi tehdä hakuja internetissä. Opinnäytetyöstä näkyvät otsikko, organisaatio ja organisaation yhteyshenkilö. Hanketta voidaan lisäksi hyödyntää ammatillisen korkeakoulutuksen tavoitteita edistävästi esim. opetusmateriaalina tai -metodina edellyttäen, ettei hankkeeseen sisältyneiden tietojen luottamuksellisuutta vaaranneta.